Conclusies van de Advocaat-Generaal

M. LAGRANGE

25 mei 1962

Vertaald uit het Frans

Mijnheer de President, mijne heren Rechters,

Evenals verzoeksters zelf zullen wij er van afzien een, zij het slechts beknopt overzicht te geven van de geschiedenis van de vereveningsinstelling voor ingevoerd schroot en in het bijzonder van de processen die zijn gevoerd wegens de onderwerping van het zgn. „concernschroot" aan de verevening. Het komt ons voor dat het merendeel van de principiële vragen die op dit gebied zijn gerezen zijn opgelost door Uw beide Snupat-arresten van 17 juli 1959 en 22 maart 1961. In de onderhavige zaken leveren verzoeksters een soort van achterhoedegevecht, waarbij zij overigens grote gaven aan de dag leggen die haar, gezien de met dit soort gevecht verbonden moeilijkheden, bijzonder tot eer strekken.

Alvorens in te gaan op de zaak ten principale zullen wij een enkele opmerking wijden aan de ontvankelijkheid, ofschoon de Hoge Autoriteit geen weer van niet-ontvankelijkheid heeft opgeworpen.

Ieder van verzoeksters is een holding company, ofwel een „moederonderneming", wier macht zich zowel uitstrekt over de ondernemingen die staal produceren en schroot verbruiken als over de ondernemingen in de sector van de verwerkende industrie bij wie het schroot wordt ingezameld. De Hoge Autoriteit meent, anders dan verzoeksters, dat voor de toepassing van de vereveningsinstelling de hoedanigheid van een onderneming in de zin van artikel 80 niet toekomt aan de moederonderneming, doch alleen aan de dochteronderneming in wier fabrieken het schroot wordt verbruikt, zodat alleen deze de heffing verschuldigd is. Doch is de moederonderneming dan wel bevoegd om in dit geval in rechte op te treden? De vraag is van belang, daar volgens artikel 33 alleen de ondernemingen en verenigingen van ondernemingen een beroep tot nietigverklaring kunnen instellen, terwijl de „ondernemingen in de zin van dit Verdrag", dus met name in de zin van artikel 33, worden omschreven in artikel 80.

Naar onze mening behoeven wij ons evenwel aan deze tegenwerping niet te storen. Immers, zelfs indien men voor de toepassing van de vereveningsinstelling de opvatting van de Hoge Autoriteit omtrent het begrip onderneming huldigt (welke wij hieronder nader zullen onderzoeken), is het daarmede niet in strijd indien men eveneens erkent, dat een principiële vraag die een geheel concern raakt administratief wordt behandeld door de moederonderneming en dat deze, na zich tot de Hoge Autoriteit te hebben gewend en van haar een antwoord te hebben ontvangen dat gelijkstaat met een beschikking, deze beschikking aan het Hof voorlegt: het behoeft geen betoog dat zij een genoegzaam belang heeft om een beroep in te stellen, zelfs indien de heffing is verschuldigd door haar dochterondernemingen. Men kan dus terecht stellen, dat zij in dit verband een „onderneming" in de zin van de artikelen 80 jo 33 is, die in rechte op kan treden, op gelijke voet als bij voorbeeld een vereniging van ondernemingen.

Ten principale zullen wij de verschillende vragen in een logische volgorde behandelen, instede van elk van de drie beroepen afzonderlijk aan een onderzoek te onderwerpen. Immers, hoewel de vertegenwoordigers van verzoeksters, vooral tijdens de mondelinge behandeling, niet op dezelfde problemen het accent hebben gelegd, zijn de litigieuze vragen in beginsel gelijk, afgezien van enkele bijzondere punten zoals de eigendomsclausules. Wij zullen de opgeworpen grieven derhalve in de onderstaande volgorde bespreken:

1) Is de heffing op het onderhavige schroot in strijd met de basisbeschikkingen die voor de financiële instelling gelden?

2) Zo neen, zijn deze beschikkingen dan onwettig wegens strijd met het Verdrag?

Met betrekking tot het eerste punt voeren verzoeksters aan: 1. dat het onderhavige schroot niet behoort tot het „aankoopschroot" (het enige schroot dat belastbaar is), en wel om twee redenen: a) er bestaat slechts één enkele onderneming, de moederonderneming; b) er is geen sprake van koop in de zin van het burgerlijk recht; 2. dat de heffing leidt tot discriminatie.

Met betrekking tot het tweede punt, waaraan vooral door Mannesmann aandacht is besteed, wordt eveneens gesteld dat de heffing een discriminatie betekent ten opzichte van concurrerende ondernemingen wier fabrieken onder één enkele handelsnaam worden geëxploiteerd: laatstgenoemde ondernemingen behoren dus op dezelfde wijze te worden belast als verzoeksters; indien daartegen wordt aangevoerd dat de basisbeschikkingen dit niet toelaten, dan zijn deze onwettig.

A – Wettigheid van de aanslag uit het oogpunt van de regelende basisbeschikkingen

1) *IS HET ONDERHAVIGE SCHROOT „AANKOOPSCHROOT"?*

a) Het begrip onderneming

In het eerste Snupat-arrest heeft het Hof, dat de tegenstelling tussen de begrippen „aankoopschroot" en „eigen omloopschroot" had te definiëren, zijn gehele betoog gebouwd op de gedachte dat „niet de deelneming aan de schrootmarkt, doch het verbruik van schroot het uitgangspunt vormt voor de vereveningsheffing; dat alle verbruikers als zodanig derhalve zijn onderworpen aan de betaling van bijdragen ter financiering van het vereveningsfonds". De niet-belasting van het eigen omloopschroot krijgt dan het karakter van een uitzondering die volgens het Hof weliswaar gegrond is, doch die limitatief moet worden opgevat en niet mag worden uitgebreid tot het zgn. „concernschroot", dat als aankoopschroot moet worden beschouwd.

In dit eerste arrest wordt stilzwijgend aangenomen dat, wat de werking van de vereveningsinstelling of althans de inning van de heffing betreft, het begrip onderneming is gebaseerd op rechtspersoonlijkheid en niet op het begrip economische eenheid. Dit wordt echter in het tweede Snupat-arrest duidelijk en zelfs geheel in het algemeen herhaald. Wij lezen daar (blz. 153 van de Nederlandse uitgave):

> „dat het begrip onderneming in de zin van het Verdrag samenvalt met het begrip natuurlijke of rechtspersoon, daar het Verdrag eerstgenoemd begrip in het bijzonder gebruikt ter aanduiding van de dragers van de uit het gemeenschapsrecht voortvloeiende rechten en verplichtingen."

Iets verder (blz. 154) wordt naar aanleiding van Hoogovens en Breedband gezegd:

> „dat in feite niet sprake is van één enkele onderneming, doch van twee juridisch gescheiden vennootschappen welke ieder rechtspersoonlijkheid bezitten."

Duidelijker kan het niet: twee juridisch gescheiden vennootschappen, die zich bezighouden met de produktie van kolen en staal, zijn noodzakelijkerwijs twee ondernemingen in de zin van artikel 80.

Onder deze omstandigheden lijkt het ons niet nodig, in te gaan op het betoog van partijen – met name van Klöckner, die zich vooral op dit punt heeft geconcentreerd – omtrent de mate van integratie van het concern: totale of vrijwel totale deelname in het kapitaal van de dochterondernemingen; eenheid van directie; gezamenlijke aanslag in de omzetbelasting; het feit dat het investeringsbeleid geheel is voorbehouden aan de moederonderneming, waarmede de Hoge Autoriteit trouwens op dit punt in contact is getreden; bestaan van een „Organschaft", van overeenkomsten tot samenvoeging van de resultaten der verlies- en winstrekeningen, van bepalingen houdende het verbod tot aankoop van schroot elders enz. Al deze argumenten zijn door Uw rechtspraak uitdrukkelijk of stilzwijgend terzijde gesteld; Uw Hof heeft het begrip „concernschroot" onvoorwaardelijk verworpen en heeft zich gehouden aan het begrip onderneming dat wij zojuist noemden, in de zin van rechtspersoon die rechtssubject is.

Het is ongetwijfeld hieraan te wijten, dat ten processe een andere stelling is opgekomen, die met name op voortreffelijke wijze is verdedigd door prof. Aubin namens Hoesch: hij erkent dat volgens de rechtspraak van het Hof alleen een rechtspersoon een onderneming kan zijn, doch stelt dat de onderneming als hier bedoeld niet het concern is – hetgeen met deze rechtspraak in strijd zou zijn – doch de moederonderneming. Alleen deze houdt zich bezig met de produktie, d.w.z. vervult de taak van de onderneming, die wordt gekenmerkt doordat zij de wil en de macht bezit om het volledige ondernemersrisico op zich te nemen en dit ook doet. Voor de omschrijving van het eigen omloopschroot is het begrip onder-

neming niet voldoende. De ratio legis van de vrijstelling van het eigen omloopschroot is, dat een onderneming tijdens de produktie het schroot opnieuw in de produktiecyclus kan opnemen (dit is ook door het Hof erkend); de motor van dit gehele procédé is echter niet de individuele eigendom, doch de macht van het concern, uitdrukking van een collectieve wil die is geconcentreerd bij de moederonderneming.

Op hoe welsprekende wijze deze theorie ook moge zijn verdedigd, in wezen geeft zij slechts een herhaling van de welbekende argumenten over de economische eenheid van het concern en de rechtsgevolgen die het Duitse recht in meerdere of mindere mate aan deze eenheid verbindt. Doch in het licht van het Verdrag en de rechtspraak van Uw Hof lijkt dit betoog ons niet ter zake dienend. Immers, artikel 80 omschrijft als ondernemingen:

> „die, welke zich .... bezig houden met de produktie van kolen en staal".

De onderneming in de zin van artikel 80 moet weliswaar een natuurlijke of rechtspersoon zijn die rechtssubject is, gelijk in Uw rechtspraak is beslist, doch het spreekt vanzelf dat het alleen aankomt op die ondernemingen die een van de produkten fabriceren, welke voorkomen in bijlage I, houdende een omschrijving van de uitdrukkingen „kolen" en „staal". Dit geldt in het bijzonder voor de inning van de algemene heffing, die

> „door iedere onderneming over het tonnage van haar belastbare produktie (moet) worden voldaan" (artikel 4, lid 1, van de beschikking 2-52),

waarop wij reeds wezen in onze conclusie in de zaken Phoenix-Rheinrohr en anderen (deel V, blz. 207). Wij veronderstellen dat de heffing niet door de moederonderneming, doch door de dochterondernemingen wordt betaald. Ditzelfde behoort te gelden voor de vereveningsbijdrage die een schuld vormt van de staalproducent over de hoeveelheid aankoopschroot die hij in zijn fabrieken verbruikt. Waar het hier aankomt op het verbruik van schroot, is het beslissende criterium de industriële produktie en niet de financiële en administratieve werkzaamheden die door de holding company worden verricht. Het schroot is dus „eigen schroot", niet van de moeder-, doch van de dochteronderneming en wanneer het afkomstig is van een andere dochteronderneming, die andere goederen produceert, is er wel degelijk sprake van aankoopschroot.

b) De stelling dat het element koop in de zin van het burgerlijk recht ontbreekt

Het is met een zekere schroom dat wij ons op het terrein van het Duitse burgerlijk recht wagen. Doch het civielrechtelijke criterium waarvan in Uw rechtspraak wordt uitgegaan dwingt ons, partijen op dit gebied te volgen.

Wij zullen eerst het geval Hoesch onderzoeken, dat prof. Aubin voor Uw Hof heeft uiteengezet. Hier is een clausule van eigendomsvoorbehoud overgelegd in de vorm van een brief van Westfalenhütte te Dortmund aan Hohenlimburger Walzwerke dd. 29 augustus 1953, die de volgende passage bevat:

„Die bei der Verarbeitung dieses Materials anfallenden, für Sie unverwertbaren Materialabschnitte und sonstigen Reste sind nicht an Sie verkauft; diese Materialrückstände bleiben unser Eigentum und werden Ihnen daher bei der Gesamtabrechnung aller Halbzeuglieferungen mit dem Schrottpreis gutgeschrieben, sobald uns die zurückzugebenden Mengen bekannt sind.

Wir bitten Sie, darauf zu achten, dass die aus unseren Lieferungen anfallenden unverwertbaren Materialabschnitte und sonstigen Reste getrennt von solchen Mengen aufbewahrt werden, die bei der Verarbeitung von Material anfallen, welches Sie von dritter Seite bezogen haben."

Volgens verzoekster is een dergelijk eigendomsvoorbehoud in overeenstemming met paragraaf 950 van het Duitse B.G.B., waar is bepaald:

„Wer durch Verarbeitung oder Umbildung eines oder mehrerer Stoffe eine neue bewegliche Sache herstellt, erwirbt das Eigentum an der neuen Sache, sofern nicht der Wert der Verarbeitung oder der Umbildung erheblich geringer ist als der Wert des Stoffes."

Dit laatste zou hier het geval zijn. In ieder geval zou deze bepaling niet van openbare orde zijn en zou het geoorloofd zijn de eigendomsvraag contractueel te regelen op de door de belanghebbenden gewenste wijze.

De Hoge Autoriteit beroept zich daarentegen op een andere bepaling van het B.G.B., paragraaf 93, welke als volgt luidt:

„Bestandteile einer Sache, die voneinander nicht getrennt werden können, ohne dass der eine oder der andere zerstört oder in seinem Wesen verändert wird (wesentliche Bestandteile) können nicht Gegenstand besonderer Rechte sein",

waaruit volgt dat, zolang de staalblokken niet zijn verwerkt, er geen dubbel eigendomsrecht kan zijn, waarvan het ene betrekking heeft op het element schroot dat later bij de verwerking afvalt en het andere op de rest. Paragraaf 93 is trouwens dwingend recht en staat niet toe, dat er bij overeenkomst van wordt afgeweken. Wij lezen in dit verband in het commentaar op het B.G.B. van Staudinger, band II, deel 2, blz. 226:

„Auch an wesentlichen Bestandteilen einer unbeweglichen Sache ist Eigentumsvorbehalt unmöglich (§ 93)."

Ter bestrijding van dit verweer stelt Hoesch, dat er geen sprake is van gescheiden rechten op de staalblokken. Deze blijven eigendom van de staalfabriek zolang zij niet zijn verwerkt en de onderneming die de bewerking uitvoert wordt eerst na afloop daarvan eigenaar, uiteraard alleen van het nieuwe produkt dat het gevolg is van de bewerking; het afvalschroot keert terug bij de staalfabriek, waarvan het dus steeds eigendom is gebleven.

Dit betoog lijkt ons evenwel niet in overeenstemming met de bepalingen van het eigendomsvoorbehoud, welke inhouden (wij herhalen): „die bei der Verarbeitung dieses Materials anfallenden .... Materialabschnitte .... sind nicht an Sie verkauft": dit betekent dat de overige gedeelten van de blokken wèl zijn verkocht. Er is dus wel degelijk een eigendomsvoorbehoud voor „wesentliche Bestandteile einer Sache, die voneinander nicht getrennt werden können, ohne dass der eine oder der andere zerstört oder in seinem Wesen verändert wird", om de woorden van paragraaf 93 te herhalen, hetgeen met dit artikel in strijd is.

In feite gaat alles tussen de beide vennootschappen in zijn werk alsof enerzijds het halffabrikaat, bijv. de staalblokken, aan de verwerkende vennootschap wordt overgedragen en anderzijds laatstgenoemde het afvalschroot overdraagt aan de vennootschap die de

staalfabriek bezit, met dien verstande dat tussen de beide vennootschappen verrekening plaatsvindt. De brief van 29 augustus 1953 bepaalt zelf dat het afval „Ihnen daher bei der Gesamtabrechnung aller Halbzeuglieferungen mit dem Schrottpreis gutgeschrieben" wordt. Er wordt dus uitgegaan van de prijs van het geleverde halffabrikaat (uiteraard in de bestaande toestand, met inbegrip van het nog niet geïndividualiseerde schroot dat er later uit voortkomt) en daarna, wanneer het schroot is afgevallen en de hoeveelheid ervan kan worden vastgesteld, wordt de vennootschap waar de bewerking plaatsvindt „gecrediteerd" voor de waarde van het schroot dat bij de staalfabriek terugkeert: komt het voorgaande niet nauwkeurig overeen met levering van het schroot tegen een bepaalde prijs?

Ten slotte kan men zich de vraag stellen — doch dit is slechts een opmerking ten overvloede — of de eindclausule, die de verwerkende vennootschap verplicht het schroot dat afkomstig is van de leveringen van de staalfabriek afzonderlijk te bewaren en niet te vermengen met het schroot dat wordt opgeleverd door de verwerking van produkten van derden, wel in alle gevallen zonder moeite kan worden nageleefd en of de uitvoering ervan steeds zonder moeite kan worden gecontroleerd.

Dit wat Hoesch betreft.

Wat Mannesmann aangaat is de situatie die voortvloeit uit het overgelegde stuk (contract van 23 december 1957 tussen Mannesmann Hüttenwerke en Mannesmann Röhrenwerke) nog duidelijker. Eerstgenoemde „liefert" blijkens dit contract „zu weiterer Verarbeitung .. Vormaterial" aan laatstgenoemde tegen een verrekeningsprijs: het is duidelijk dat de vennootschap die met de verwerking is belast (tenzij zij dit doet tegen betaling van loon, hetgeen nimmer is beweerd) het brutoprodukt verkrijgt, in de staat waarin het wordt geleverd, en voor en niet eerst na de verwerking de eigendom ervan verwerft; het eigendomsvoorbehoud van de staalfabriek met betrekking tot het schroot dat „potentieel" in het brutoprodukt is opgesloten, is dus in strijd met paragraaf 93 van het B.G.B.

Ter afsluiting van dit gedeelte merken wij nog op dat, indien het Hof in twijfel verkeert over een kwestie die uitsluitend

betrekking heeft op het privaatrecht van een der Lid-Staten, de vraag rijst of het de zaak dient te verwijzen naar de bevoegde rechter van de betrokken Staat voor het nemen van een prejudiciële beslissing. Dit geschiedt in Frankrijk met vragen betreffende de burgerlijke staat of betreffende eigendom, die aan de bevoegdheid van de administratieve rechter zijn onttrokken, indien het geding in de hoofzaak de beslissing over een dergelijke vraag noodzakelijk maakt.

Wij geloven evenwel niet dat dit in het onderhavige geval dient te geschieden. Hoewel Uw rechtspraak inzake de verevening nauw aansluit bij het burgerlijk recht, blijft onzes inziens niettemin in dit verband een zekere mate van zelfstandige oordeelsbevoegdheid bestaan. Men mag niet vergeten, voor welke doeleinden de voorschriften betreffende de berekeningsgrondslag van de bijdragen en de aanwijzing der heffingplichtingen zijn uitgevaardigd en welke beginselen aan het stelsel ten grondslag liggen, nl. voornamelijk de solidariteit van alle schrootverbruikers. Dit houdt in de eerste plaats in, dat de berekeningsgrondslag zo ruim mogelijk wordt opgevat en in de tweede plaats dat, gelijk het Hof heeft erkend, het verbruik van schroot het voornaamste uitgangspunt vormt. Dus zelfs indien hier sprake was van een twijfelachtig grensgeval, hetgeen wij niet geloven, zou de weegschaal behoren door te slaan in die zin, dat schroot dat tegen een bepaalde prijs door de ene onderneming aan de andere wordt geleverd aan de heffing behoort te worden onderworpen, zelfs indien het slechts een verrekeningsprijs geldt en het niet zeker is dat alle juridische elementen van de koopovereenkomst aanwezig zijn.

2) *DE GRIEF DISCRIMINATIE*

Indien het litigieuze schroot aan de heffing wordt onderworpen, betekent dit voor de geïntegreerde ondernemingen een discriminatie ten opzichte van ondernemingen die in vergelijkbare omstandigheden verkeren, doch hun fabrieken onder één enkele handelsnaam verenigen.

In feite is deze situatie het gevolg van de toepassing van de basisbeschikkingen en van de wijze waarop aankoopschroot en eigen

omloopschroot in de rechtspraak van Uw Hof zijn geïnterpreteerd. Verzoeksters zijn trouwens bereid dit te erkennen, doch zij stellen dat de basisbeschikkingen in strijd zijn met het Verdrag, dat immers discriminatie verbiedt. Hiermede komen wij tot de tweede vraag.

B — Wettigheid van de basisbeschikkingen

De argumenten die ter zake zijn aangevoerd, vooral door de vertegenwoordigers van Mannesmann, zijn Uw Hof bekend. Deze argumenten zijn voornamelijk gebaseerd op de grief dat er sprake zou zijn van discriminatie doordat het door de Hoge Autoriteit geschapen stelsel inbreuk maakt op de concurrentiepositie van geïntegreerde ondernemingen die verschillende handelsnamen voeren ten opzichte van ondernemingen die ook ten aanzien van de handelsnaam zijn geïntegreerd, zoals Mannesmann ten opzichte van Phoenix-Rheinrohr, en wier organisatie en bedrijven behoudens dit verschil in alle opzichten met elkaar kunnen worden vergeleken.

Het logische gevolg van deze stelling is, dat het schroot hetwelk omloopt in de fabrieken van de onder één handelsnaam geïntegreerde onderneming behoort te worden belast, behoudens wellicht het schroot dat in de staalfabriek zelf wordt ingezameld. Verzoeksters gaan evenwel niet zo ver, dat zij in deze zin concluderen, en een dergelijke conclusie zou ook niet ontvankelijk zijn, daar zij zich niet richten tegen een stilzwijgende of uitdrukkelijke beschikking waarbij de Hoge Autoriteit weigert, haar concurrenten voor het ingezamelde schroot te belasten. Zij ontlenen er slechts een argument aan om te stellen dat de basisbeschikkingen, die niet toestaan dat dit schroot wordt belast, onwettig zijn.

Niettemin is het zo dat, indien haar vordering op dit punt zou worden toegewezen, de aan haar zelf opgelegde aanslagen zouden vervallen, zonder dat haar concurrenten zouden worden belast.

Met veel belangstelling hebben wij de schrifturen en de uiteenzettingen van de raadslieden van verzoeksters ter zake, waaraan ongetwijfeld een zekere waarde kan worden toegekend, gevolgd. Wij hebben ons zelf afgevraagd in onze conclusie in de zaken Phoenix-Rheinrohr en anderen (Jur. V, blz. 217 e.v.) of logischerwijze

niet uit het systeem voortvloeit, dat schroot hetwelk door het ene bedrijf aan het nadere wordt overgedragen, behoort te worden belast, zelfs indien deze bedrijven aan één enkele rechtspersoon toebehoren.

Doch het Hof heeft deze stelling uitdrukkelijk verworpen en de vrijstelling van eigen schroot op grond van de eigendom aanvaard zoals het de vrijstelling van concernschroot op dezelfde grond had veroordeeld.

Wij lezen in het eerste Snupat-arrest (Jur. V, blz. 328):

„dat, met andere woorden, elke bemoeiing waarvan het doel of het gevolg is, dat de concurrentie op kunstmatige wijze en in belangrijke mate wordt vervalst, als discriminatoir en strijdig met het Verdrag moet worden beschouwd, terwijl niet als discriminatoir kunnen worden beschouwd die maatregelen welke rekening houden met de interne organisatie van een onderneming en met het gebruik dat deze van haar eigen hulpbronnen maakt;

Overwegende dat het verbruik van eigen afval door een onderneming welke staal produceert en daarbij schroot verwerkt, betekent dat een van de bijprodukten opnieuw in de produktiecyclus wordt opgenomen."

Het gaat hierbij over de onderneming beschouwd als rechtspersoon; het arrest doelt dus zowel op het eigen afval van de staalfabriek, dat opnieuw in de staalfabriek wordt verbruikt, als op het schroot dat in een later stadium wordt ingezameld, bij de vervaardiging van bijv. walserijprodukten of platen, indien de verschillende stadia van de produktie voor rekening van dezelfde vennootschap komen.

Het enige voorbehoud, dat Uw Hof in zijn arrest heeft gemaakt, heeft betrekking op de onderneming die geen staal produceert en derhalve niet aan de rechtsmacht van de Gemeenschap is onderworpen, doch die een concern vormt met de onderneming die schroot gebruikt (in welk geval er uiteraard geen probleem is, daar het Hof de vrijstelling van concernschroot heeft veroordeeld: dit is een argument a fortiori) of onder dezelfde handelsnaam wordt geëxploiteerd. Indien het schroot wordt ingezameld in fabrieken waar een halffabrikaat of een eindprodukt wordt gefabriceerd dat voorkomt in de naamlijst van bijlage I, dan wordt de niet-belasting als wettig beschouwd indien de fabriek onder dezelfde handelsnaam wordt gevoerd als de staalfabriek.

Deze oplossing wordt duidelijk bevestigd en nader uitgewerkt in het tweede Snupat-arrest, naar aanleiding van de dubbele heffing (Jur. VII, blz. 155):

> „dat het Hof in zijn arrest 32 en 33-58 een dubbele heffing alleen heeft afgekeurd indien daardoor een en dezelfde onderneming wordt getroffen, niet indien deze wordt verdeeld tussen een aantal rechtens van elkander te onderscheiden ondernemingen".

Uit dit alles blijkt dat het Hof het criterium van de rechtspersoonlijkheid niet alleen als een „duidelijk en objectief" criterium beschouwt, zoals de Hoge Autoriteit gaarne zegt (hetgeen uiteraard niet voldoende is), doch ook wettig gefundeerd acht.

In onze conclusie in de zaken Phoenix-Rheinrohr en anderen, waarnaar wij nogmaals mogen verwijzen, merkten wij reeds op (Jur. V, blz. 219):

> „ondanks de analogie welke bepaalde situaties althans in extreme gevallen vertonen, bestaat niettemin in het algemeen een verschil tussen verschillende ondernemingen welke geïntegreerd zijn en één onderneming welke verschillende bedrijven beheert".

Wij mogen niet vergeten dat de grief discriminatie moet worden getoetst aan een bestaande regeling, dus op een algemeen plan, en dat het niet slechts gaat om een bijzonder geval. De vergelijking tussen Mannesmann en Phoenix-Rheinrohr kan alleen van belang zijn bij wijze van voorbeeld, om duidelijk te maken tot welke gevolgen de regeling leidt, welke is vervat in de beschikkingen 2-57 e.v. Anders gezegd: het is niet voldoende indien wordt bewezen dat de toepassing van de regeling bepaalde ongelijkheden met zich brengt tussen Mannesmann en Phoenix-Rheinrohr, want hierop luidt het antwoord, dat deze ongelijkheden voortkomen uit hun verschillende juridische structuur en dat de beide ondernemingen zich daarom niet in vergelijkbare omstandigheden bevinden. Het bewijs zou moeten worden geleverd dat, van een algemeen standpunt bezien, het gevolgde criterium niet ter zake dienend of volkomen willekeurig is, zodat het op zichzelf aanleiding geeft tot discriminaties en bijgevolg in strijd is met het Verdrag. Doch deze stelling wordt door Uw rechtspraak uitdrukkelijk verworpen.

Onder deze omstandigheden behoeven wij ons niet te begeven in het geschil dat Mannesmann en Phoenix-Rheinrohr gescheiden houdt inzake de overeenkomsten of de verschillen die hun bedrijven vertonen. Wij kunnen volstaan met op te merken, dat volgens de uiteenzettingen die zowel tijdens de schriftelijke procedure als bij de mondelinge behandeling zijn gegeven, de „technische identiteit", om de uitdrukking van Uw arrest 42 en 49-59 (het tweede Snupat-arrest) te herhalen, groter is en dat de produktiestadia minder verscheidenheid vertonen in het geval Phoenix-Rheinrohr dan in het geval Mannesmann. De situaties van beide ondernemingen zijn dus niet volkomen vergelijkbaar.

Het is waar dat het Hof in het arrest Pont-à-Mousson heeft erkend dat de Hoge Autoriteit, zelfs waar het een algemene regeling betrof, de grenzen van haar bevoegdheid zou overschrijden, indien zij de concurrentieverhoudingen der justitiabelen

> „in grotere mate zou aantasten dan noodzakelijk zou blijken bij een grondig onderzoek van de betrokken belangen, of althans indien zij deze verhoudingen in belangrijke mate zou aantasten" (Jur. V, blz. 516).

Ten aanzien van het eerste punt is het antwoord nogmaals te vinden in Uw rechtspraak welke voortvloeit uit de beide Snupat-arresten: Uw Hof heeft daarbij beslist dat de combinatie of, juister gezegd, de gelijktijdige toepassing van de beide regels (belasting van concernschroot enerzijds, vrijstelling als „eigen omloopschroot" van schroot dat binnen de bedrijven van een en dezelfde vennootschap omloopt anderzijds) in overeenstemming is met het Verdrag en met de vereisten van een behoorlijke werking van de vereveningsinstelling.

Ten aanzien van het tweede punt wordt in het arrest Pont-à-Mousson uiteengezet, wanneer er sprake is van een „belangrijke aantasting" van de concurrentiepositie van een onderneming (Jur. V, blz. 516):

> „dat dit alleen het geval zou zijn, indien kwam vast te staan, dat de concurrentiepositie van verzoekster werkelijk achteruit zou zijn gegaan ten gevolge van deze beschikkingen, waarvan verzoekster sedert enige jaren de invloed heeft kunnen waarnemen, bijvoorbeeld doordat het totale aantal

der door verzoekster verkochte produkten aanzienlijk zou zijn verminderd; doch dat het anderzijds niet voldoende is, dat ten gevolge van de bemoeiingen van de Hoge Autoriteit wijzigingen zijn opgetreden in de verhouding tussen de kostprijzen van verzoekster en die van haar concurrenten."

Doch in casu wordt slechts een vergelijking getrokken tussen de respectievelijke hoogte van de te betalen bijdragen ten opzichte van de verbruikte hoeveelheden: wij zijn hier ver verwijderd van de eisen die het Hof op dit gebied stelt.

Resumerend komt het ons voor, dat de vorderingen van verzoeksters zonder meer afstuiten op de rechtspraak van Uw Hof welke voortvloeit uit de beide Snupat-arresten, waarvan het eerste, waarbij de vrijstelling (of de niet-belasting) van concernschroot werd afgewezen, zonder enige twijfel mede het oog had op het geval van de ondernemingen die reeds voor het Hof hadden gepleit en wier beroepen slechts niet-ontvankelijk waren verklaard.

Wat de kosten betreft verzoekt Mannesmann (zaak 19-61) het Hof, haar niet in de kosten te veroordelen, zelfs indien zij haar proces mocht verliezen. Zij voert aan, dat op grond van de bestreden beschikking en vooral op grond van de door de Secretaris-Generaal van de Hoge Autoriteit ondertekende brief waarbij deze beschikking aan verzoekster is betekend, verwarring mogelijk bleek ten aanzien van de vraag of het de bedoeling van de Hoge Autoriteit was geweest een verzoek tot vrijstelling af te wijzen of een beslissing te nemen over de gegrondheid van de opgelegde aanslag.

Het belang van dit onderscheid kunnen wij niet inzien: het enige waar het op aankomt is de bestreden beschikking, welke volkomen duidelijk is en waarin met nadruk wordt gesteld dat de aanslag verschuldigd is.

Wij concluderen

— tot verwerping van de beroepen,

— en tot veroordeling van verzoeksters in de kosten, met inbegrip van die op de interventie gevallen.